

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้คือ

1. ลักษณะของข้อเขียนประเภทอรรถสาร
2. ลักษณะโครงสร้างภาษาของนามวลีในภาษาอังกฤษ
 - 2.1 ความหมายของนามวลีในภาษาอังกฤษตามแนวภาษาศาสตร์โครงสร้าง
 - 2.2 โครงสร้างภาษาศาสตร์ของนามวลีในภาษาอังกฤษ
 - 2.3 หน้าที่เชิงภาษาศาสตร์ของนามวลีในภาษาอังกฤษ
 - 2.4 เปรียบเทียบลักษณะของนามวลีในภาษาอังกฤษและภาษาไทย
3. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการแปล
 - 3.1 คำจำกัดความของการแปล
 - 3.2 ทฤษฎีการแปล
 - 3.3 ชนิดของการแปล
 - 3.4 กลวิธีการแปล
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปล
 - 4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการแปล
 - 4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในการแปล

ลักษณะของข้อเขียนประเภทอรรถสาร

ข้อเขียนแต่ละประเภทมีรูปแบบและลีลาในการใช้คำจนภาษาแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อเขียนและความมุ่งหมายของผู้เขียนต้นฉบับนั้น ๆ ตัวอย่างลักษณะข้อเขียนประเภทอรรถสาร ได้แก่ ตำรา รายงาน บทความทางด้านวิชาการ ข่าว บทความวิจารณ์สารคดี และบทความเฉพาะสาขาวิชา เป็นต้น ข้อเขียนประเภทอรรถสารนี้มีชื่อเรียกแตกต่างกันตามแนวทางในการแบ่งประเภทของข้อเขียน เช่น เรียกว่าข้อเขียนประเภทสารประโยชน์ โดยการแบ่งตามแนวทางของประโยชน์ปฏิบัติ (เชวง จันทะเชตต์, 2528, หน้า 144) ถ้าแบ่งตามลักษณะของงานเขียนในทัศนะของ นิวมาร์ค (Newmark, 1981) และ หอมหวล ชื่นจิตร (2527, หน้า 81)

ข้อเขียนประเภทนี้เรียกว่าข้อเขียนเฉพาะสาขาวิชา ส่วน ไรส์ (ReiB, 1983 อ้างถึงใน วรรณา แสงอร่ามเรือง, 2542, หน้า 114) แบ่งข้อเขียนตามหน้าที่หลักของตัวบท ดังนั้น ข้อเขียนประเภทวรรณสารก็คือ ข้อเขียนประเภทให้ข้อมูล (informative text)

ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) คำว่า “วรรณสาร” หมายถึง ข้อเขียน ข้อใหญ่ใจความ ข้อความหรือเนื้อหาที่มีสาระ ให้ข้อมูลความรู้เป็นสำคัญเป็นแก่นของเรื่อง ลักษณะของข้อเขียนประเภทวรรณสารมีดังนี้ คือ

1. **จุดมุ่งหมายของข้อเขียน** ข้อเขียนประเภทวรรณสาร มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ข้อมูลเล่าประสบการณ์ หรือให้ข้อเท็จจริง (สัจฉวี สายบัว, 2533, หน้า 58) และเพื่อให้สารสนเทศ ให้ความรู้ประเภทต่าง ๆ ตามสาขาวิชาเฉพาะ (หอมหวล ชื่นจิตร, 2527, หน้า 81) และให้ประโยชน์ด้านข้อมูลทั้งที่เป็นความรู้ทั่วไป ความรู้ทางด้านวิชาการ รวมถึงการให้คำแนะนำ การชี้แจง การให้เหตุผล การอธิบาย ฯลฯ โดยมุ่งที่เนื้อหาสาระเป็นสำคัญเพราะหน้าที่ของตัวบท คือการให้ข้อมูล
2. **เป้าหมายของข้อเขียน** ศูนย์กลางหรือหัวใจของข้อเขียนประเภทวรรณสาร คือ หัวข้อของเรื่อง ดังนั้น เนื้อหาในข้อเขียนจึงกำหนดผู้รับสารไว้อย่างชัดเจนคือมีเป้าหมายแน่นอนว่าเป็นข้อเขียนสำหรับผู้อ่านกลุ่มใด

3. **ลักษณะของภาษาในข้อเขียน** ข้อเขียนประเภทวรรณสารใช้ภาษาธรรมดาทั่วไปที่เป็นภาษามาตรฐาน เขียนด้วยลีลาเป็นกลาง เชิงวัตถุวิสัย (เชวง จันทรเขตต์, 2528, หน้า 145) ถ้อยคำที่ใช้ในข้อเขียนประเภทนี้มักเป็นนัยตรง ให้ความหมายอ้างอิง ท่วงทำนองการเขียนเป็นการอธิบายความ การให้เหตุผล และการเปรียบเทียบ จุดรวมความสนใจของข้อเขียนอยู่ที่สิ่งแวดล้อมสถานการณ์ (บุรุษที่3) รูปแบบไวยากรณ์ที่ใช้ในข้อเขียนประเภทนี้เป็นแบบวิชาการทั่วไป หอมหวล ชื่นจิตร (2527, หน้า 82) กล่าวถึงภาพรวมของภาษาในข้อเขียนประเภทวรรณสารว่าเต็มไปด้วยหัวข้อใหญ่ หัวข้อย่อย รวมทั้งอาจมีการแสดงตัวอย่างประกอบด้วยทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ เช่น ภาพตาราง และที่สำคัญ มักมีคำศัพท์เฉพาะสาขาวิชา (special terminology) หรือที่เรียกกันว่า ศัพท์เทคนิค (technical term) ประกอบอยู่ด้วยมากบ้างน้อยบ้างตามแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง

จากแนวความคิดข้างต้น สรุปได้ว่า ข้อเขียนประเภทวรรณสาร คือ ข้อเขียนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ข้อมูล ความรู้ด้านต่าง ๆ ให้ข้อเท็จจริง และเล่าประสบการณ์ โดยมีเป้าหมายสำหรับการสื่อสาร คือ ผู้รับสารไว้อย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น บทความประเภทต่างๆ รายงาน ข่าว ตำรา งานทางด้านวิชาการ บทความวิจารณ์ เป็นต้น

ลักษณะโครงสร้างภาษาของนามวลีในภาษาอังกฤษ

ลักษณะโครงสร้างภาษาของนามวลีในภาษาอังกฤษในงานวิจัยฉบับนี้นำมาใช้

ประโยชน์ในการเลือก และการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งเป็นความรู้พื้นฐานประกอบการศึกษากลวิธีการแปลนามวลีภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย สาระสำคัญในส่วนนี้แบ่งเป็น 4 หัวข้อ ประกอบด้วย ความหมายของนามวลี โครงสร้างภาษาศาสตร์ของนามวลีในภาษาอังกฤษ หน้าที่เชิงภาษาศาสตร์ของนามวลี และการเปรียบเทียบลักษณะนามวลีในภาษาอังกฤษและภาษาไทย โดยมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

1. ความหมายของนามวลีตามแนวภาษาศาสตร์โครงสร้าง ผู้รู้หลายท่านได้ให้ความหมายของนามวลีภาษาอังกฤษตามแนวภาษาศาสตร์โครงสร้างให้หลากหลายแนวความคิด เช่น เบนท์ทอล (Bental, 1997) ได้แสดงความคิดเห็นว่า นามวลี หมายถึง กลุ่มคำนามซึ่งอาจมีบทหน้าด้วยก็ได้ และสามารถประกอบด้วยคำคุณศัพท์หนึ่งคำหรือมากกว่าหนึ่งก็ได้ ตามทัศนะของเดวิด (David, 1995, p. 232) นามวลีคือกลุ่มคำซึ่งมีคำนามหลักเป็นใจความสำคัญ โดยนามวลีมีส่วนประกอบ 4 อย่าง ได้แก่ คำนามหลัก บทหน้าหรือคำนำหน้าคำนาม ส่วนขยายหน้าคำนาม และส่วนขยายหลังคำนาม นอกจากนี้ยังมีคำจำกัดความเกี่ยวกับนามวลีในแบบอื่น ๆ อีก เช่น นามวลี หมายถึง วลีชนิดหนึ่งซึ่งเป็นกลุ่มคำประกอบด้วยคำนามและส่วนขยายคำนาม โดยถือว่าคำนามเป็นหน่วยหลักที่สำคัญของนามวลี (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2542, หน้า 200) และนามวลีคือกลุ่มคำซึ่งทำหน้าที่อย่างคำนาม (จรรยา อินทร์อ๋อง, 2542, หน้า 155) ส่วน เกษมศรี วงศ์เลิศทรัพย์ (2536, หน้า 95) ให้คำจำกัดความของนามวลีไว้ว่า นามวลี คือ ส่วนของประโยคที่ประกอบด้วยคำนามเป็นความสำคัญรวมกับคำอื่น ๆ ที่เป็นส่วนขยาย

เมื่อประมวลความหมายของนามวลีในภาษาอังกฤษดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า นามวลี (noun phrase) ในภาษาอังกฤษ หมายถึง กลุ่มคำหรืออนุประโยคที่ทำหน้าที่อย่างคำนาม

2. โครงสร้างภาษาศาสตร์ของนามวลีในภาษาอังกฤษ นักภาษาศาสตร์โครงสร้าง นักวิชาการและผู้รู้หลาย ๆ ท่าน อาทิเช่น ลิช และ สวาทวิก (Leech & Svartvik, 1975, p. 251), สเตทเบิร์ก (Stageberg, 1971, p. 237), พัทนี โซติกเสตียร์ (2515, หน้า 20 อ้างถึงใน วิจิตร ภาณุพงศ์, 2530) และเกษมศรี วงศ์เลิศทรัพย์ (2536, หน้า 140) ต่างกล่าวถึงโครงสร้างของนามวลีภาษาอังกฤษให้หลายแนวความคิด ซึ่งสามารถสรุปแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 2 ลักษณะคือ

1. โครงสร้างนามวลีที่เทียบเท่าคำนาม
2. โครงสร้างนามวลีตามการเรียงลำดับองค์ประกอบในนามวลี

รายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้างนามวลีในภาษาอังกฤษดังกล่าวจะแยกอธิบายเป็นหัวข้อ ดังนี้

2.1 โครงสร้างนามวลีที่เทียบเท่าคำนาม กล่าวคือ นามวลีทำหน้าที่อย่างคำนาม ดังนั้น กลุ่มคำหรืออนุประโยคใด ๆ ที่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างคำนาม จึงถือเป็นนามวลีด้วย ทั้งนี้เนื่องจากหลักการวิเคราะห์ภาษาตามแนวไวยากรณ์โครงสร้างของ ลีโอนาร์ด บลูมฟิลด์

(Bloomfield อ้างถึงใน สุจริตลักษณ์ ตีพิมพ์, 2539, หน้า 13) เน้นว่า หน้าของคำมิได้ถูกจำกัดโดยประเภทของคำ แต่คำที่ปรากฏในตำแหน่งเดียวกันในประโยคภาษาอังกฤษถือว่าเป็นคำชนิดเดียวกัน และสามารถทำหน้าที่ได้เช่นเดียวกันด้วย ดังที่ นววรรณ พันธุเมธา และปราณี กุลละวณิชย์ (2539, หน้า 27) กล่าวว่า วลีหรืออนุประโยคใด ๆ ที่ปรากฏในตำแหน่งเดียวกันกับคำนามในประโยคย่อมทำหน้าที่ได้เช่นเดียวกับคำนามนั้น ๆ เช่น จากตัวอย่างประโยค *Report is good.* กับประโยค *Understanding spoken English is good.* ตัวอย่างทั้งสองมีโครงสร้างเหมือนกัน กลุ่มคำ *Understanding spoken English* สามารถทำหน้าที่ได้เช่นเดียวกับคำนาม *Report* คือเป็นประธานของประโยค จากหลักการวิเคราะห์ภาษาตามแนวดังกล่าวและคำจำกัดความของนามวลีที่ว่า นามวลีคือกลุ่มคำหรืออนุประโยคที่ทำหน้าที่อย่างคำนาม เกษมศรี วงศ์เลิศวิทย์ (2536, หน้า 140) จึงสรุปว่า nominalization ซึ่งเป็นโครงสร้างรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถทำหน้าที่ได้ทุกประการเช่นเดียวกับคำนามในประโยค ถือเป็นนามวลีชนิดหนึ่งซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. nominal that-clause คือ อนุประโยคแบบ finite subordinate clause ที่ขึ้นต้นด้วย 'that' ทำหน้าที่อย่างคำนามในประโยค เช่น

ตัวอย่าง : *That children need love is an undeniable fact.*

The assumption is *that natural gas will help improve our economy.*

(คัดจาก เกษมศรี วงศ์เลิศวิทย์, 2536, หน้า 144)

He noticed *that she had a beautiful smile.*

(คัดจาก พัฒน์ น้อยแสงศรี, 2534, หน้า 88)

2. nominal relative clause คือ อนุประโยคแบบ finite subordinate clause ที่ขึ้นต้นด้วย 'wh-words' ทำหน้าที่อย่างคำนามในประโยค เช่น

ตัวอย่าง : No one knows *how he came.*

What he did surprised all of us.

(คัดจาก เสรี สมชอบ, 2542, หน้า 78)

The question is *whether he will get money.*

Do you know *whether (or if) he will get the money?*

(คัดจาก อัญชลี พงศ์พันธ์, 2538, หน้า 56)

3. nominal to- infinitive phrase คือ กลุ่มคำหรือวลีที่ขึ้นต้นด้วย to-v1 ทำหน้าที่อย่างคำนามในประโยค เช่น

ตัวอย่าง : Malee likes *to sing a song.*

He wants to further his study abroad after graduation.

(คัดจาก เสรี สมชอบ, 2542, หน้า 68)

To keep pets helped children learn about nature.

Her decision is to do her best.

(คัดจาก เกษมศรี วงศ์เลิศวิทย์, 2536, หน้า 144)

4. nominal -ing phrase คือ กลุ่มคำหรือวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำกริยาเติม -ing ทำหน้าที่อย่างคำนามในประโยค เช่น

ตัวอย่าง : We don't like reading a newspaper.

Smoking cigarettes is harmful to health.

This boy was punished because of telling a lie.

(คัดจาก เอื้อน เล่งเจริญ, 2539, หน้า 185-186)

No one enjoyed being disturbed in the middle of the night.

I hurt my feet after walking home without shoes for miles.

My duty is washing clothes.

(คัดจาก มงคล กุลประเสริฐ, 2538, หน้า 132)

โครงสร้างนามวลีภาษาอังกฤษทั้ง 4 ลักษณะ ดังกล่าวข้างต้น นำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปลี่ยนนามวลีภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

2.2 โครงสร้างนามวลีตามการเรียงลำดับองค์ประกอบในนามวลี ส่วนสำคัญต่าง ๆ ที่ประกอบเป็นโครงสร้างของนามวลีภาษาอังกฤษมีทั้งสิ้น 4 ส่วน และมีการเรียงตามลำดับดังนี้คือ determiner + premodifier + head noun + postmodifier ซึ่งโครงสร้างนามวลีดังกล่าวจะมี head noun เป็นใจความสำคัญและประกอบด้วย determiner, premodifier หรือ postmodifier อีกอย่างน้อยหนึ่งส่วน งานวิจัยฉบับนี้ ยึดแนวทางไวยากรณ์ตามแนวภาษาศาสตร์โครงสร้างของ ลีช และ สวาทวิก (Leech & Svartvik, 1975, p. 251) ซึ่งได้เสนอโครงสร้างนามวลีภาษาอังกฤษดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ (ดังตาราง 1)

1. determiner หมายถึง คำที่ใช้แต่งความคำนามหลักโดยกำหนดความเฉพาะเจาะจงหรือขอบเขต และปริมาณของคำที่ถูกแต่งความ ตำแหน่งของ determiner จะวางอยู่หน้า premodifier เสมอ (Leech & Svartvik, 1975, p. 226) determiner ประกอบด้วยกลุ่มคำที่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ แยกออกเป็น 5 ชนิด คือ

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของนามวลีภาษาอังกฤษ

NOUN PHRASE			
Determiner	premodifier	head noun	postmodifier
Article	descriptive adjectives	proper noun	relative clause
Possessive	participle	uncountable noun	prepositional phrase
Demonstrative	noun adjunct	singular noun	adjectival phrase
Quantifier	compound adjectives	plural noun	participial phrase
Numeral		pronoun	infinitive phrase
		gerund	apposition
		to-infinitive	

1.1 article คือ คำระบุนาม ได้แก่ a, an, the เป็นคำที่จำเป็นต้องประกบอยู่หน้าคำนามทุกชนิดในภาษาอังกฤษยกเว้นคำนามชื่อเฉพาะ แม้แต่หน้าคำนามพหูพจน์และหน้าคำนามนับไม่ได้ก็จะมี article อยู่ด้วยเพียงแต่ไม่ปรากฏรูป

ตัวอย่าง : The student has an orange and a mango.

Boys like to play. (ไม่ปรากฏรูป article หน้าคำนามพหูพจน์ 'boys')

Water is useful for everyone. (ไม่ปรากฏรูป article หน้าคำนามนับไม่ได้ 'water')

1.2 possessive คือ คำแสดงความเป็นเจ้าของวางอยู่หน้าคำนามที่ต้องการขยาย

ตัวอย่าง : Its tail bound my leg.

One of the child's eyes is blind.

1.3 demonstrative คือ คำแสดงความชี้เฉพาะ ได้แก่ this, that, these, those

ตัวอย่าง : This book is interesting.

Those beautiful dogs are mine.

John gave me that present.

I don't like these animals.

1.4 quantifier คือ คำแสดงปริมาณซึ่งวางไว้หน้าคำนามที่ต้องการขยายความ

เช่น some, any, several, all, a lot of เป็นต้น และในบางกรณี quantifier จะวางอยู่หน้า article ถือเป็น pre-article เช่น half, each of, all of, several of เป็นต้น (พัฒน์ น้อยแสงศรี, 2534, หน้า 80)

ตัวอย่าง : Some boys are reading in that room.

Pour a little sauce on chicken.

He spent half a day on gambling.

Each of the boys plays the piano.

1.5 numeral คือ คำบอกจำนวนนับและคำแสดงลำดับที่ ทำหน้าที่ขยายคำนาม และวางไว้หน้าคำนาม โดย ordinal number (คุณศัพท์บอกจำนวนแน่นอน) วางไว้ข้างหลัง cardinal number (คุณศัพท์บอกลำดับที่).

ตัวอย่าง : The first two of the farmers ploughed the field.

John has fifteen notebooks and twenty pencils.

The twenty-first century is drawing close.

2. premodifier หมายถึง คำที่ใช้ขยายความคำนามหลัก วางอยู่หลัง determiner แต่อยู่หน้า head noun (เขาวงกต พุกกะบุตต์, 2539, หน้า 15) ประกอบด้วย

2.1 descriptive adjectives คือ คำคุณศัพท์บรรยายลักษณะซึ่งใช้ขยายหน้าคำนามเพื่อบอกคุณสมบัติของคำนามนั้น หรือเพื่อบอกลักษณะทางกายภาพ

ตัวอย่าง : the unhappy children, the dusty lunar surface, the icy slope

2.2 participle คือ คำคุณศัพท์ที่มาจาก present participle และ past participle
ตัวอย่าง : a rusted padlock, the stolen money, his smiling face

2.3 noun adjunct คือ คำนามที่ทำหน้าที่อย่างคำคุณศัพท์ เมื่อคำนามสองตัวถูกนำมาเขียนเรียงกัน คำนามตัวแรกทำหน้าที่ขยายความคำนามที่อยู่หลังซึ่งเป็นคำนามหลัก

ตัวอย่าง : a brick house, those country cottage, student activities

2.4 compound adjectives คือ คำคุณศัพท์ที่เป็นคำประสมตั้งแต่สองคำขึ้นไป
ตัวอย่าง : a brand-new dinner set, a long-suffering husband, a left-handed boy

3. head noun คือ คำนามหลักซึ่งเป็นใจความที่สำคัญที่สุดในนามวลี แบ่งออกเป็นคำนามทั่วไปและคำที่ใช้แทนคำนาม (David, 1995, หน้า 232) ดังนี้

3.1 คำนามทั่วไป ได้แก่ proper noun, countable noun และ uncountable noun
ตัวอย่าง : Jim, the new teacher, comes from Ubol.

We accept your kind invitation.

A happy man faces each day optimistically

The letters written in a great hurry were posted.

3.2 คำที่ใช้แทนคำนาม ได้แก่ pronoun, gerund และ คำกริยา to-infinitive
ตัวอย่าง : One who insists on getting his due must be persistent.

Swimming across this canal is impossible.

To do what you want is boring.

4. postmodifier คือ กลุ่มคำหรืออนุประโยคที่ใช้ขยายหรือแต่งความคำนามหลัก ส่วนใหญ่ใช้วางไว้หลังคำนามที่ถูกขยาย แต่ถ้าหากต้องการเน้นความก็สามารถวางไว้หน้าคำนามที่ถูกขยายได้ (เลิศ เกษรคำ, 2540, หน้า 32) แบ่งออกเป็น 6 ชนิด ได้แก่

4.1 relative clause คือ อนุประโยคที่ทำหน้าที่ขยายความหรือแต่งความคำนามหลักให้ชัดเจนขึ้น มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า adjectival clause เช่น

ตัวอย่าง : Holiday resorts which are crowded are not very pleasant.

Two Arab women who were carrying buckets of water walked from the well.

Robert, (whom) you met at my house last week, is my music teacher.

This is the car (which/that) I like.

4.2 prepositional phrase ได้แก่ โครงสร้างที่ประกอบด้วยบุพบทและกรรม โดยวางไว้หลังคำนามที่ต้องการขยาย เช่น

ตัวอย่าง : He nailed a horseshoe above the door of the house in the square.

The building on the left houses poultry.

The girls under the tree enjoyed chatting.

The man in the white suit is related to Patana.

4.3 adjectival phrase ได้แก่ กลุ่มคำที่มีคำคุณศัพท์เป็นหลัก และอาจมีส่วนขยายเพิ่มอีกด้วยก็ได้ ส่วนมากจะวางติดกับคำนามที่ต้องการขยายความ เพื่อสื่อความหมายได้ชัดเจน

ตัวอย่าง : This is a play popular in the 1990s,

This is a mistake typical for beginners

I don't know anything useful or harmful to your travel.

I don't like the noise like a cat.

4.4 participial phrase มี 2 รูปแบบ คือ present participle และ past participle เมื่อทำหน้าที่เป็นคำคุณศัพท์ เช่น

ตัวอย่าง : Two Arab women carrying buckets of water walked from the well.

Carrying buckets of water, two Arab women walked from the well.

Written in a great hurry, the letters were posted.

The peak covered with new snow attracted most of the skiers.

4.5 infinitive phrase คือ กลุ่มคำที่เกิดจาก to+ v1 วางไว้หลังคำนามที่ถูกขยาย

ตัวอย่าง : The next question to consider is the cruel one.

The bride to-be is radiant.

The speech to be delivered tomorrow...

He lost his ability to use his legs.

4.6 apposition คือ กลุ่มคำนามซ้อน เป็นกลุ่มคำหรืออนุประโยคที่อยู่ติดกับคำนามหลักทำหน้าที่อ้างถึงสิ่งเดียวกับคำนามหลักนั้น (เกษมศรี วงศ์เลิศวิทย์, 2536, หน้า 102)

ตัวอย่าง : Chamlong, the leader of Phalangtham Party, refused to answer questions.

Dang visited the doctor, a friend from her college days.

Her main interest, investing in various businesses, has consumed a lot of time.

จากแนวความคิดที่เสนอดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปโครงสร้างนามวลีภาษาอังกฤษซึ่งใช้เป็นแนวทางในการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากข้อเขียนประเภทวรรณสาร เพื่อศึกษาหาทวิการแปลนามวลีภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย จำนวนรวมทั้งสิ้น 5 โครงสร้างใหญ่ ซึ่งสามารถแยกย่อยเป็นโครงสร้างต่าง ๆ ได้ดังนี้คือ

1. โครงสร้าง determiner + head noun
 - 1.1 โครงสร้าง article + head noun
 - 1.2 โครงสร้าง demonstrative + head noun
 - 1.3 โครงสร้าง possessive + head noun
 - 1.4 โครงสร้าง quantifier + head noun
 - 1.5 โครงสร้าง numeral + head noun
2. โครงสร้าง determiner + premodifier + head noun
 - 2.1 โครงสร้าง determiner + descriptive adjective + head noun
 - 2.2 โครงสร้าง determiner + participle + head noun
 - 2.3 โครงสร้าง determiner + noun adjunct + head noun
 - 2.4 โครงสร้าง determiner + compound-adjectives + head noun
3. โครงสร้าง determiner + head noun + postmodifier
 - 3.1 โครงสร้าง determiner + head noun + relative clause
 - 3.2 โครงสร้าง determiner + head noun + prepositional phrase
 - 3.3 โครงสร้าง determiner + head noun + adjectival phrase
 - 3.4 โครงสร้าง determiner + head noun + participial phrase

- 3.5 โครงสร้าง determiner + head noun + infinitive phrase
- 3.6 โครงสร้าง determiner + head noun + apposition
- 4. โครงสร้าง determiner + premodifier+ head noun + postmodifier
 - 4.1 โครงสร้าง determiner + premodifier+ head noun + postmodifier
- 5. โครงสร้าง nominalization
 - 5.1 โครงสร้าง nominal that-clause
 - 5.2 โครงสร้าง nominal relative clause
 - 5.3 โครงสร้าง nominal to-infinitive phrase
 - 5.4 โครงสร้าง nominal -ing phrase

3. **หน้าที่เชิงภาษาศาสตร์ของนามวลีในภาษาอังกฤษ** นามวลีมีหน้าที่เชิงภาษา ศาสตร์เหมือนคำนามทั่วไป ซึ่งนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน เช่น แกรนท์ เทเลอร์ (Taylor, 1956) สเตทเบิร์ก (Stageberg, 1971) จรรยา อินทร์อ๋อง (2542) พัฒน์ น้อยแสงศรี (2534) และเยาวภา พุกกะคุปต์ (2539) ต่างกล่าวถึงหน้าที่ของนามวลีไว้คล้ายคลึงกันกล่าวคือ นามวลีทำหน้าที่เป็น ประธาน เป็นกรรม เป็นกลุ่มคำนามซ้อนและเป็นส่วนสมบูรณ์ของประโยค ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. นามวลี ทำหน้าที่เป็นประธาน

ตัวอย่าง : The people in the theatre escaped through the emergency exit.

The girl with red hair is not an Asian.

Walking home alone is not safe.

To tell a lie is not good.

2. นามวลีทำหน้าที่เป็นกรรมตรง

ตัวอย่าง : She sharpened a stainless steel knife.

They are checking all old examination questions.

She wants some apples.

She bought mangoes and oranges.

3. นามวลีทำหน้าที่เป็นกรรมรอง

ตัวอย่าง : She always gave her close friend a phone.

The millionaire bought the Faculty of Education many computer machines.

Tell that man the price.

4. นามวลีทำหน้าที่เป็นกรรมของบุพบท

ตัวอย่าง : The box of chocolates is intended for all your children.

We do not have the time to cater to anybody's special request.

She listens to the radio every morning.

5. นามวลีทำหน้าที่เป็นส่วนสมบุรณ์ของประธาน

ตัวอย่าง : This training is a test of your mental endurance.

Later on he became a fighter for democracy.

That girl is now a teacher in this school.

6. นามวลีทำหน้าที่เป็นส่วนสมบุรณ์ของกรรม

ตัวอย่าง : The parents considered her the cleverest of their children.

The film's director elected him a new production manager.

Five parties elected Mr. Chuan Prime Minister.

7. นามวลีทำหน้าที่เป็นกลุ่มคำนามซ้อน คือ เป็นส่วนขยายที่มีความหมายเทียบ

เท่าคำนามที่อยู่ข้างหน้า เช่น

ตัวอย่าง : Dr. James, our English professor, announced a test for next Friday.

We saw Hamlet, a play by Shakespeare.

หน้าที่ของนามวลีดังกล่าว นำมาใช้เป็นแนวทางเบื้องต้นประกอบการเลือกโครงสร้าง

นามวลีภาษาอังกฤษเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาศึกษาวิเคราะห์วิธีการเปลี่ยนนามวลีจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

4. เปรียบเทียบลักษณะของนามวลีในภาษาอังกฤษและภาษาไทย ลักษณะของ

นามวลีในภาษาอังกฤษและภาษาไทยมีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน (ดังตาราง 2)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบลักษณะของนามวลีในภาษาอังกฤษและภาษาไทย

นามวลีในภาษาอังกฤษ	นามวลีในภาษาไทย
1. ความหมายของนามวลีในภาษาอังกฤษ หมายถึง กลุ่มคำหรืออนุประโยคที่ทำหน้าที่อย่างคำนาม	1. ความหมายเหมือนกับนามวลีในภาษาอังกฤษ
2. หน้าที่ของนามวลีในภาษาอังกฤษ ทำหน้าที่เป็น subject, object, apposition และ complement	2. หน้าที่เหมือนกับนามวลีในภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

นามวลีในภาษาอังกฤษ	นามวลีในภาษาไทย
3. องค์ประกอบของนามวลีในภาษาอังกฤษ มี 3 ส่วน ได้แก่ determiner, noun modifier และ head noun	3. องค์ประกอบมี 2 ส่วน ได้แก่ head noun และ noun modifier
4. ส่วนขยายความของนามวลีในภาษาอังกฤษ แบ่งเป็น 2 ชนิดคือ premodifier และ postmodifier	4. นามวลีในภาษาไทยมีส่วนขยายที่เป็น postmodifier เท่านั้น
5. โครงสร้างของนามวลีในภาษาอังกฤษ คือ determiner + premodifier + head noun + postmodifier	5. โครงสร้างนามวลีในภาษาไทย คือ head noun + postmodifier
6. คำนามหลักในนามวลีภาษาอังกฤษต้องมี determiner โดยเฉพาะอย่างยิ่ง article กำกับอยู่ด้วยเสมอ	6. ไม่จำเป็นต้องมี determiner กำกับหน้าคำนามหลักในนามวลีภาษาไทย
7. รูปคำนามเอกพจน์ของนามวลีในภาษาอังกฤษ สามารถเปลี่ยนแปลงรูปได้เมื่อแสดงความเป็นพหูพจน์ เช่น เติม -s / -es หรือ -en	7. คำนามรูปเอกพจน์ของนามวลีในภาษาไทย แสดงความเป็นพหูพจน์ได้โดยใส่ จำนวนตัวเลข และเติมลักษณนาม ข้างหลัง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปอย่างคำนามในภาษาอังกฤษ
8. การเรียงลำดับคำขยายในนามวลีภาษาอังกฤษ มีกฎเกณฑ์ชัดเจน	8. การเรียงคำขยายนามวลีในภาษาไทยไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน

เมื่อเปรียบเทียบลักษณะของนามวลีในภาษาอังกฤษและภาษาไทย จะพบว่า นามวลีในภาษาทั้งสองมีความแตกต่างทางองค์ประกอบและลักษณะโครงสร้างภาษามาก ดังนั้นจึงทำให้เกิดปัญหาในการแปลความหลายประการ เช่น ปัญหาในการแปลความให้คงรูปแบบเหมือนภาษาต้นฉบับ หรือปัญหาในการแปลความให้ได้ความหมายเทียบเคียงภาษาต้นฉบับโดยใช้โครงสร้างตามภาษาฉบับแปล เป็นต้น เพราะในการแปลความนั้น หากคำนึงถึงรูปแบบภาษาต้นฉบับมากก็จะแปลไม่ได้ความตามธรรมชาติของภาษาฉบับแปล ดังนั้น งานวิจัยฉบับนี้จึงเลือกศึกษากรณี

การแปลนามวลีภาษาอังกฤษในแต่ละโครงสร้าง เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการเลือกกลวิธีการแปล ให้ได้ความหมายเท่าเทียมตามภาษาต้นฉบับ และคงความเป็นเอกลักษณ์ตามแบบแผนภาษาไทย ทั่วไป

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการแปล

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการแปลซึ่งจะนำมาใช้เป็นแนวทางเพื่อดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย คำจำกัดความของการแปล ทฤษฎีการแปล ชนิดของการแปล และกลวิธีการแปล สารสำคัญในเรื่องเหล่านี้นำมาใช้เป็นแนวทางพื้นฐานประกอบการศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษากลวิธีการแปลนามวลีภาษาอังกฤษในข้อเขียนประเภท อรรถสาร โดยแยกอธิบายเป็นหัวข้อย่อยดังนี้

1. คำจำกัดความของการแปล ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการแปลต่างให้คำจำกัดความของการแปลแตกต่างกันหลายแนวความคิด บางกลุ่มเน้นว่าการแปลเป็นกระบวนการถ่ายทอดความหมาย หรือเป็นการเทียบเคียงภาษา บางกลุ่มเห็นว่าการแปลคือศิลปะที่ต้องใช้พรสวรรค์ในการถ่ายทอดความหมาย ในขณะที่ผู้รู้บางท่านก็เน้นว่าการแปลเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ในบางกรณีก็ยึดถือว่าการแปลควรเน้นที่รูปแบบของภาษาต้นฉบับ และอีกหลาย ๆ ท่านต่างเห็นว่าการแปลควรยึดที่ความหมายของเนื้อหาเป็นสำคัญ จากคำนิยามของการแปลทั้งหลายนั้นสามารถนำมาแยกเป็นกลุ่ม ๆ ได้ ดังนี้

1.1 การแปล คือ กระบวนการ (process) ในการถ่ายทอดภาษาจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่ง ปราณี บานชื่น (2532, หน้า 1) กล่าวสรุปว่า กระบวนการที่เอาถ้อยความที่เขียนด้วยภาษาหนึ่งไปแทนที่ถ้อยความที่เขียนด้วยอีกภาษาหนึ่ง เรียกว่า การแปล เหมือนกับทัศนะของ แคทฟอร์ด (Catford, 1965, p. 1 อ้างถึงใน เฉลิมศรี จันทสิงห์, 2528, หน้า 2) ซึ่งกล่าวว่า “การแปลเป็นกระบวนการที่กระทำต่อภาษา คือ เป็นกระบวนการที่เอาถ้อยความที่เขียนด้วยภาษาหนึ่งไปแทนที่ถ้อยความที่เขียนด้วยอีกภาษาหนึ่ง” จากความหมายของการแปลในลักษณะดังกล่าวนี้ เน้นว่าการแปลเป็นกระบวนการซึ่งหมายถึง การใช้วิธีการต่าง ๆ ที่ผู้แปลนำข้อความจากภาษาต้นฉบับไปตีความ และถ่ายทอดออกมาในอีกภาษาหนึ่งให้มีความหมายเดิมตามภาษาต้นฉบับ

1.2 การแปล คือ การถ่ายทอดความหมายเพื่อให้ภาษาฉบับแปลมีความเท่าเทียมหรือเทียบเคียง (equivalence) กับภาษาต้นฉบับ โดยยึดหลักว่านักแปลที่ดีต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาเป้าหมายให้ได้ทั้งความหมายและลีลาเท่าเทียมกับภาษาต้นฉบับ ยูจีน ไนดา (Nida, 1974) ในฐานะนักภาษาศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีการแปลชาวอเมริกัน กล่าวถึงการแปลว่า ประกอบด้วย การเขียนข้อความในภาษาที่จะแปลให้มีความหมายเท่าเทียม หรือใกล้เคียง

และเป็นธรรมชาติมากที่สุดกับข้อความในภาษาดั้งเดิม ทั้งในด้านความหมายเป็นประการแรก และในด้านลีลาการเขียนเป็นประการที่สอง เช่นเดียวกับ เทเบอร์ (Taber, 1982, p. 12) ซึ่งได้ให้นิยามว่า องค์ประกอบของการแปล คือการผลิตสารในภาษาของผู้รับสารให้มีความเป็นธรรมชาติ และมีความหมายเท่าเทียมกับภาษาดั้งเดิมที่สุดโดยทั้งด้านความหมายและรูปแบบการใช้ภาษา ต้องมีความใกล้เคียงกัน กล่าวคือ สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจนอีกทั้งโครงสร้างการใช้ภาษาก็เป็นไปตามลักษณะภาษาดั้งเดิมด้วย นอกเหนือจากนี้ เอ็พเพิร์ต (Eppert, 1977, p. 53) ยังให้คำจำกัดความของการแปลไว้ในทำนองเดียวกันว่า การแปล หมายถึง การที่บุคคลที่เรียกว่าผู้แปล ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองเป็นอย่างดี พยายามที่จะผลิตข้อเขียนในภาษาที่สอง ให้มีความเท่าเทียมกับข้อเขียนในภาษาที่หนึ่ง

1.3 การแปล คือ การถ่ายทอดความหมายโดยเปลี่ยนรูป (form) จากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่ง พจนานุกรมเดอะเมอริแอม เว็บสเตอร์ (The Merriam-Webster Dictionary, 1974) ได้ให้คำจำกัดความว่า การแปลประกอบขึ้นด้วยการเปลี่ยนแปลงภาษาจากกลุ่มหนึ่งเป็นอีกกลุ่มหนึ่งเพื่อให้เป็นภาษาของตนเอง และ ลาร์สัน (Larson, 1984) กล่าวว่า การแปลประกอบด้วยการถ่ายทอดความหมายโดยต้องเริ่มจากการเปลี่ยนรูปในภาษาที่หนึ่งหรือที่เรียกว่าภาษาดั้งเดิม (source language) ให้เป็นอีกรูปหนึ่งของภาษาที่สองหรือภาษาเป้าหมาย (target language) โดยคำนึงถึงความหมายเป็นสำคัญ และการแปลในความเห็นของ สิทธา พินิจวุฒล (2542, หน้า 12) หมายถึงการถ่ายทอดข้อความจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง การตีความหมาย หรือการทำให้เข้าใจความหมาย การอธิบายโดยใช้ถ้อยคำสำนวนอย่างอื่น ดังนั้น จากคำจำกัดความนี้จึงยึดถือว่า การแปลเป็นการถ่ายทอดความหมายโดยการเปลี่ยนแปลงรูปภาษา

1.4 การแปล คือ ศาสตร์ประเภทหนึ่ง เพราะผู้รู้บางท่านได้ให้ความเห็นว่าการแปลเป็นวิทยาการ (traductology) โดยถือว่าการแปลเป็นระบบสามารถศึกษาได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ วินัย และ ดาร์เบลเนท์ (Vinay & Darbelnet, 1968, อ้างถึงใน สิทธา พินิจวุฒล, 2542, หน้า 13) ได้ให้คำจำกัดความว่า การแปลเป็นการวิเคราะห์ความหมายของภาษาโดยพิจารณาจากหน้าที่ของคำ และความหมายของคำตามแนวภาษาศาสตร์ เพื่อจัดรวบรวบความคิดเป็นหลักเกณฑ์นำไปใช้ปฏิบัติในการแปล เช่นเดียวกับ เซเลสโกวิตช์ (Seleskovitch, 1984 อ้างถึงใน สิทธา พินิจวุฒล, 2542, หน้า 13) ผู้เชี่ยวชาญการแปลและสอนวิทยาการแปล ซึ่งให้ความเห็นว่า สิ่งสำคัญในการแปลมี 3 อย่างที่ต้องคำนึงถึง คือ ข้อความ ความหมายแฝง และการถ่ายทอดความหมายออกมาเป็นภาษาแปลตามธรรมชาติ จึงนับว่าการแปลเป็นศาสตร์ประเภทหนึ่ง

1.5 การแปล คือ ศิลปะ (craft) ในการถ่ายทอดความหมาย ทั้งนี้เนื่องจากผู้รู้บางท่านถือว่านักแปลที่ดีต้องมีพรสวรรค์ในตนเอง และมีการฝึกฝนจนเกิดประสบการณ์ใช้เป็น

แนวทางในการแก้ไขดัดแปลงงานแปลให้ดีขึ้น การแปลจึงเป็นเรื่องของศิลปะมากกว่าเป็นศาสตร์ อาทิเช่น นิวมาร์ค (Newmark, 1981) กล่าวว่า การแปลเป็นงานศิลปะโดยมีองค์ประกอบคือผู้แปลพยายามที่จะหาข้อความหรือวัจนะในภาษาหนึ่งไปแทนที่ข้อความหรือวัจนะเดียวกันในอีกภาษาหนึ่ง

1.6 การแปล คือ ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการถ่ายทอดเนื้อหาหรือความหมายไปเป็นภาษาฉบับแปล ฟินเลย์ (Finley, 1971 อ้างถึงใน หอมหวล ชื่นจิตร, 2527, หน้า 9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การแปลเป็นทั้งงานช่างและศิลปะ คือเป็นความสามารถที่จะถ่ายทอดภาษาได้อย่างถูกต้อง กระทัดรัด รวมทั้งการเพิ่มสีสัน สอดใส่เสรีภาพ จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์เข้าไว้ด้วยส่วนหนึ่ง” ดังนั้น การแปลจึงเป็นเรื่องที่ศึกษาวิเคราะห์ได้ สามารถนำมาประกอบเรียบเรียงเป็นทฤษฎีได้โดยใช้ศาสตร์อื่นมาประยุกต์เพื่อเลือกใช้คำที่เหมาะสมถูกต้องในการแปล ขณะเดียวกันก็ใช้พรสวรรค์ในการแปลมาแต่ดั้งเดิมผสมผสานด้วย การแปลจึงถือเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะ

1.7 การแปล คือ การถ่ายทอดความคิดเพื่อให้ผู้อ่านงานแปลมีความเข้าใจ มีความรู้สึก หัดเทียบกับเจ้าของภาษาตามต้นฉบับ ไทเลอร์ (Tytler, 1978 อ้างถึงใน ปรียา อุนรัตน์, 2531, หน้า 1) ได้สรุปความคิดเห็นไว้ว่า การแปลที่ดีเป็นการถ่ายทอดคุณค่าของงานในภาษาต้นฉบับออกมาเป็นอีกภาษาหนึ่งอย่างสมบูรณ์แบบ และเข้าใจชัดเจนอย่างลึกซึ้งจนผู้อ่านงานแปลมีความเข้าใจรู้สึกหัดเทียบกับเจ้าของภาษาที่ได้อ่านข้อความเดียวกันนั้นในภาษาต้นฉบับ กล่าวคือ งานแปลควรจะถ่ายทอดความคิดของต้นฉบับเดิมได้ทั้งหมดโดยใช้ทั้งสำนวนและวิธีการเขียนแบบเข้าใจง่าย

1.8 การแปล คือ การจัดเรียบเรียงตัวบทใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่กำหนดไว้และจัดเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมปลายทาง (วรรณา แสงอร่ามเรือง, 2542) เนื่องจากการแปลไม่ใช่การแปลรหัสหรือการถ่ายทอดเนื้อความเป็นท่อนๆโดยผู้แปลเท่านั้น ผู้แปลจึงต้องมองตัวบททั้งหมดเป็นภาพรวมที่เกิดจากสถานการณ์บางอย่างที่ทำให้ต้องมีการสื่อสาร อีกทั้งมีการรอบของวัฒนธรรมมาเกี่ยวข้องด้วย โดยถือว่าการแปลเป็นการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ดังนั้น การถ่ายทอดภาษาแปลจึงต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ของวัฒนธรรมหรือผู้รับสารปลายทาง โดยแปลให้ตรงตามวัตถุประสงค์หรือหน้าที่ของการแปล

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การแปลหมายถึง กระบวนการที่ผู้แปลถ่ายทอดความหมายของข้อเขียนที่เขียนด้วยภาษาที่หนึ่งให้เป็นข้อเขียนที่มีความเท่าเทียมกันและเป็นธรรมชาติในภาษาที่สอง โดยเลือกใช้ถ้อยคำ สำนวนให้เหมาะสมเพื่อรักษาความหมาย น้ำเสียง สีลาของข้อเขียนเดิมไว้ให้มากที่สุด

2. ทฤษฎีการแปล ทฤษฎีการแปล (Theory of Translation) หมายถึง ความคิดเห็น

ต่างๆเกี่ยวกับการแปลที่มีขึ้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีความต่อเนื่องก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน มีหลักเกณฑ์ที่ยึดถือได้และใช้ได้ผลเมื่อนำไปปฏิบัติ ในปัจจุบันนี้ ความคิดเกี่ยวกับการแปลได้มีสถานภาพเป็นระบบสามารถศึกษาด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ได้ (สิทธา พินิจกุลดล, 2542, หน้า 15) ทฤษฎีการแปลจึงถือเป็นความรู้ในกระบวนการแปลโดยการพิจารณาว่าวิธีแปลใดเหมาะสม และ สามารถใช้ได้อย่างกว้างขวางกับต้นฉบับที่มีลักษณะการเขียนในแบบต่าง ๆ ดังนั้น ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแปลจึงมีหลายแนวทางและเกี่ยวข้องกับหลายทฤษฎี ดังนี้

2.1 ทฤษฎีการแปลที่ยึดหลักทางภาษาศาสตร์ แบ่งเป็นหลายแขนงดังนี้

2.1.1 ทฤษฎีภาษาศาสตร์ (linguistic theories) ทฤษฎีนี้มีแนวทางพื้นฐานว่า ความสำคัญของการแปลขึ้นอยู่กับที่การรักษารูปโครงสร้างของภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลของผู้รับสารให้อยู่ในลักษณะเดียวกัน โดยหลักของทฤษฎีนี้มุ่งเปรียบเทียบวิเคราะห์โครงสร้างของภาษาต้นฉบับและภาษาของผู้รับสารทั้งในระดับโครงสร้างผิว (surface structure) และโครงสร้างลึก (deep structure) การวิเคราะห์โครงสร้างลึกนั้นจะมีความสำคัญมาก เพราะโครงสร้างลึกของหลายภาษามีความคล้ายคลึงกันและจะทำให้ผู้แปลทราบความหมายที่แท้จริงของประโยค และหาโครงสร้างที่ใกล้เคียงกันได้ ในภาษาของผู้รับสาร แนวทางในทฤษฎีนี้ทำให้ผู้แปลเข้าใจโครงสร้างของประโยคชัดเจนอันเป็นประโยชน์ในด้านการแปลเพื่อมุ่งให้ได้ความถูกต้องทางด้านความหมาย และโครงสร้างประโยคเป็นสำคัญ

2.1.2 ทฤษฎีภาษาศาสตร์โครงสร้าง (structural linguistics) โดยแนวทางในหลักทฤษฎีนี้ถือว่าภาษาเป็นเรื่องของระบบความสัมพันธ์ หน่วยแต่ละหน่วยในภาษาไม่มีความสำคัญในตัวเองแต่จะมีความสำคัญเมื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์กับหน่วยอื่นในระบบภาษาเดียวกัน ผู้ศึกษาภาษาในแนวทางนี้เห็นว่า ภาษาต้องมีโครงสร้าง สิ่งที่อยู่ในภาษา เช่น เสียง คำ วลี เป็นส่วนประกอบของโครงสร้าง ในการวิเคราะห์ภาษาจึงเป็นการหาความสัมพันธ์ของหน่วยต่าง ๆ อันเป็นส่วนประกอบของโครงสร้างเหล่านี้ เช่น ศึกษาความสัมพันธ์ของคำ ระบบกลุ่มคำ การนำคำมาเรียงเป็นวลี การประกอบรูปประโยคหรือโครงสร้างของประโยค เป็นต้น ในการแปลความจึงไม่สามารถแยกแปลเป็นคำ ๆ ได้ ต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่น ๆ ในประโยคประกอบด้วย

2.1.3 ทฤษฎีภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ เป็นทฤษฎีที่มุ่งศึกษาเปรียบเทียบเพื่อหาความคล้ายคลึงและความแตกต่างของภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล โดยศึกษาในทุก ระดับของภาษาทั้งในด้านเสียงสำหรับการถ่ายทอดชื่อเฉพาะหรือการยืมคำศัพท์เดิมมาใช้ และศึกษาคำ ประโยค รวมไปถึงความหมายและวัฒนธรรมอันมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับภาษา ด้วย ตามความคิดเห็นของ นิวมาร์ค (Newmark, 1981) ทฤษฎีการแปลมาจากการศึกษาภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ ซึ่งเน้นศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านอรรถศาสตร์ (semantics) ซึ่งเป็นการศึกษาที่

เกี่ยวข้องกับความหมายในภาษาเพื่อสื่อความหมายในสังคมเดียวกัน และด้านอรรถศาสตร์เชิงสังคมวิทยา (sociosemantics) คือ การศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาในบริบททางสังคม รวมถึงด้านสัญลักษณ์ศาสตร์ (semiotics) ซึ่งเป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความหมายของสัญลักษณ์ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันในความคิดของแต่ละบุคคล ทฤษฎีนี้ช่วยให้นักแปลเข้าใจถึงอิทธิพลของความหมายในแต่ละบริบท เพราะข้อความเดียวกันอาจมีความหมายที่ไม่เหมือนกันในแต่ละสถานการณ์ ดังนั้น ในการแปลความจะต้องเลือกใช้คำให้เหมาะสมตามสถานการณ์นั้น ๆ โดยคำนึงถึงความหมายที่ผู้เขียนต้นฉบับต้องการจะสื่อเป็นสำคัญและใช้ความหมายตามวัฒนธรรมของภาษาฉบับแปลด้วย

2.2 ทฤษฎีการแปลที่ยึดหลักวัตถุประสงค์ในการแปล มีดังนี้คือ

2.2.1 ทฤษฎีสโคปอส (Skopos Theory) เป็นทฤษฎีการแปลที่ยึดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการแปลเป็นหลัก โดยมีแนวคิดว่าการกระทำทุกอย่างจะต้องมีจุดมุ่งหมายปลายทางหรือหน้าที่ แฟร์เมียร์ (Vermeer, 1984, อ้างถึงใน วรณา แสงอร่ามเรือง, 2542, หน้า 13) กล่าวว่า ทฤษฎีนี้ เป็นการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ที่มาจากวัฒนธรรมต้นทางให้แก่วัฒนธรรมปลายทางในรูปแบบของภาษาปลายทาง ดังนั้น การแปลทุกครั้งจึงเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมไปในด้วย ผู้แปลจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากในกระบวนการแปล เพราะทุกขั้นตอนของการแปลขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้แปลว่าจะแปลอะไร เมื่อใด และอย่างไร ในการแปลทุกครั้งผู้แปลจะต้องคำนึงถึงผู้รับสารเสมอเพื่อจะประเมินความคาดหวังหรือพื้นความรู้ของผู้รับสาร ตลอดจนสถานการณ์การแปลได้อย่างถูกต้อง และเพื่อใช้เป็นหลักในการตัดสินใจว่า ตัวบทส่วนใดต้องทำหน้าที่ใด ควรเลือกวิธีการแปลแบบใดที่เหมาะสม ผู้แปลจึงต้องมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมต้นทาง และวัฒนธรรมปลายทางเป็นอย่างดี เนื่องจากผู้รับสารของตัวบททั้งสองอยู่ต่างวัฒนธรรมกัน การแปลไม่ใช้การถ่ายโอนทางภาษาเพียงอย่างเดียวแต่ยังเป็นการถ่ายโอนทางวัฒนธรรมด้วย

2.2.2 การแปลที่ยึดหลักการของทฤษฎีวิภาษกรรม (speech act theory) โดยทฤษฎีนี้ศึกษาหน้าที่ของคำกล่าวหรือถ้อยคำและเจตนาของผู้พูดในคำพูดนั้น ๆ ต่อผู้ฟัง ซึ่งเป็นการศึกษาภาษาในฐานะที่เป็นการกระทำอย่างหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากผู้พูดย่อมพูดโดยมีจุดมุ่งหมายหรือความตั้งใจบางประการ เมื่อผู้แปลทราบหน้าที่หรือเจตนาของเนื้อความที่พูดนั้นแล้วย่อมทำให้เกิดการแปลที่ตรงหน้าที่ได้ ในการแปลความโดยใช้ทฤษฎีวิภาษกรรมนี้ ผู้แปลจะต้องหาคำบางเจตนาในตัวบทให้ได้ก่อน เช่น ผู้พูดต้องการยืนยันหรือคัดค้าน เป็นต้น เนื่องจากรูปแบบภาษาจะแสดงเจตนาของผู้พูดได้ เมื่อทราบจุดประสงค์หรือเจตนาของผู้สร้างตัวบทแล้วจึงเรียบเรียงเนื้อหา หรือถ้อยความให้เหมาะสมตามภาษาปลายทาง โดยพิจารณาว่าตัวบทที่ต้องแปลนั้นเป็นชนิดใด และในวัฒนธรรมปลายทางนิยมใช้โครงสร้างทางภาษาแบบใดสำหรับตัวบทชนิดนั้น

กล่าวโดยสรุปคือ ผู้แปลจะต้องตีความเจตนาในคำกล่าวเพื่อจะสามารถถ่ายทอดความเป็นภาษาปลายทางที่ถูกต้องได้

2.3 ทฤษฎีการแปลที่ยึดความหมายและหน้าที่ของภาษาต้นฉบับ มีดังนี้

2.3.1 การแปลที่ยึดหลักทฤษฎีวรรณศาสตร์โครงสร้าง (structural semantics)

ซึ่งเป็นทฤษฎีที่มีความสำคัญมากสำหรับศาสตร์แห่งการแปล หลักการและแนวทางของทฤษฎีนี้ จะให้คำจำกัดความของสิ่งต่าง ๆ โดยวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะหรือลักษณะสำคัญที่ขาดไม่ได้ของ สิ่งนั้น ซึ่งวิธีการนี้ส่วนใหญ่ใช้ในการให้ความหมายในพจนานุกรมต่าง ๆ โดยมีความคิดพื้นฐานว่า คำๆหนึ่งมีความหมายที่แบ่งย่อยเป็นหน่วยเล็กลงไปได้อีก จึงควรวิเคราะห์หาลักษณะเฉพาะด้าน เพื่อให้ได้ความหมายตรงที่จะนำมาบรรยายคำ ๆ นั้น ในการแปลโดยใช้ทฤษฎีนี้จะทำให้เข้าใจถึง ระบบคำศัพท์ต่าง ๆ ในแต่ละภาษาว่า คำต่าง ๆ ในภาษาสองภาษาจะมีความหมายที่เหลื่อมล้ำ กันมีผลทำให้เกิดความหมายเหมือนกัน ต่างกันหรือไม่มีความหมายตรงกันเลย ทำให้ได้ข้อสรุปว่า ในการแปลไม่ควรแปลคำในแต่ละภาษา แต่จะต้องแปลหน่วยย่อยในคำนั้น ๆ ที่แสดงลักษณะ เฉพาะของสิ่งนั้น เพราะการแปลลักษณะเฉพาะที่มาพร้อมกับคำทำให้ไม่ยึดติดกับคำในตัวบท ต้นฉบับ

2.3.2 การแปลที่ยึดหลักของทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม (sociolinguistics) โดย ทฤษฎีนี้ศึกษาภาษาในแง่ที่เกี่ยวข้องกับสังคม เช่น ภาษาที่ใช้ในสังคมต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงของ ภาษาอันเนื่องมาจากสังคม หน้าที่ของภาษา ลักษณะการใช้ภาษาในสังคมต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น ศึกษาลักษณะภาษา ลักษณะคำพูดประเภทต่างๆที่ใช้ในกลุ่มชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา อาชีพ และความเป็นอยู่ที่ต่างกัน เป็นการศึกษาภาษาในบริบทต่าง ๆ เพราะลักษณะของภาษา สามารถแสดงลักษณะของข้อมูลในเนื้อหาได้ เช่น บอกฐานะ บอกการศึกษา บอกอารมณ์ บอก ความสัมพันธ์ของบุคคลในเรื่อง เป็นต้น วิชาการแขนงนี้ช่วยให้นักแปลเห็นและเข้าใจถึงอิทธิพล ของบริบทที่กำหนดลักษณะของภาษาได้ ด้วยเหตุนี้ นักแปลจะสามารถจับความหมายในภาษา ต้นฉบับได้ครบถ้วน และใกล้เคียงกับที่ผู้เขียนต้นฉบับต้องการสื่อ ทำให้สามารถเลือกลักษณะ คำพูดมาใช้ได้เหมาะสมในภาษาฉบับแปลตรงกับที่ผู้เขียนต้นฉบับตั้งใจไว้

ในทางปฏิบัติ การแปลที่ดีย่อมใช้หลายทฤษฎีประกอบกัน การศึกษาคำนี้ใช้หลัก ทฤษฎีภาษาศาสตร์โครงสร้างเป็นพื้นฐานความรู้ในการแบ่งโครงสร้างนามวลีเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการวิเคราะห์ข้อมูล และใช้ทฤษฎีด้านอื่น ๆ อาทิ ทฤษฎีภาษาศาสตร์ ทฤษฎีภาษาศาสตร์โครง สร้าง ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม ทฤษฎีวรรณศาสตร์โครงสร้าง ทฤษฎีวรรณกรรม และทฤษฎี สโคปอส ประกอบการพิจารณาเพื่อศึกษาหาแนวทางในการแปลนามวลีในข้อเขียนประเภทวรรณ ศาสตร์จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

161263

๖
๔/๙.๐๔

๙๗ ๖๘ ๗

๐

3. ชนิดของการแปล โดยทั่วไป ชนิดของการแปลแบ่งออกเป็น 2 แนวทางใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ การแปลที่มุ่งรักษารูปแบบ (form) และการแปลที่มุ่งรักษาความหมาย (meaning) ผู้รู้ทางด้านการแปลต่างแบ่งการแปลออกเป็นหลายชนิดต่าง ๆ กัน ดังนี้

ดวงตา สุพล (2541, หน้า 12) แบ่งการแปลเป็น 2 ชนิด ดังนี้คือ

1. การแปลโดยพยัญชนะหรือการแปลตามตัวอักษร (literal translation) คือ การแปลที่มุ่งเน้นความสำคัญของภาษาต้นฉบับเป็นอย่างมากโดยพยายามคงความหมาย ท่วงทำนอง รูปแบบ และโครงสร้างของต้นฉบับไว้มากที่สุด มุ่งความถูกต้องครบถ้วน และความแม่นยำแน่นอนของต้นฉบับเป็นสำคัญ ไม่นิยมการตัดทอนหรือแต่งเติมเพิ่มข้อความใด ๆ ทั้งสิ้น มักเป็นการแปลเพื่อจุดประสงค์เฉพาะอย่าง เช่น การแปลคัมภีร์ไบเบิลในปัจจุบัน การแปลกฎหมายสนธิสัญญาระหว่างประเทศ และประกาศของทางราชการ เป็นต้น

2. การแปลโดยอรรถ (non-literal translation) คือการแปลที่ไม่ได้มุ่งรักษาโครงสร้าง ความหมาย ท่วงทำนอง หรือรูปแบบของต้นฉบับอย่างเคร่งครัด มีการโยกย้ายขยายความ ตัดทอน หรือเปลี่ยนแปลงรูปคำหรือข้อความทางไวยากรณ์ได้ รูปแบบที่ใช้ในภาษาฉบับแปลจึงอาจแตกต่างไปจากภาษาต้นฉบับบ้าง ทั้งนี้มุ่งที่ความเข้าใจของผู้อ่านภาษาฉบับแปลเป็นสำคัญ การแปลโดยอรรถนี้รวมถึง การถอดใจความเป็นภาษาเดียวกัน (paraphrase) ด้วย ซึ่งเป็นการแปลที่เหมาะสมให้กับเรื่องที่มุ่งรักษาความถูกต้องแน่นอนของต้นฉบับนัก เช่น การแปลนวนิยาย เรื่องสั้น นิทาน เป็นต้น

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540) แบ่งการแปล เป็น 3 ชนิด คือ

1. แปลแบบเอาความหรือเพื่อจับใจความ (information translation) เป็นการแปลเชิงสร้างสรรค์วิธีหนึ่ง กล่าวคือ ผู้แปลจะเรียบเรียงความรู้หรือข่าวสารจากภาษาหนึ่งถ่ายทอดเป็นภาษาที่ต้องการจะแปล โดยใช้ภาษาที่สละสลวยเพื่อให้ผู้อ่านจับใจความได้ชัดเจนว่า ภาษาต้นฉบับต้องการจะสื่อความหมายอะไรบ้าง จุดมุ่งหมายของการแปลในลักษณะนี้ก็คือเพื่อสื่อความหมายเป็นสำคัญ

2. แปลตรงตามอักษร (precise equivalence) เป็นการแปลตรงตามตัวอักษร คำต่อคำ เพื่อให้สื่อความหมายตรงตัวที่สุด ผู้แปลจะไม่ใช้คำมากกว่าที่ใช้ในภาษาต้นฉบับ นักภาษาศาสตร์ถือว่า การแปลแบบนี้เป็นการแปลที่แท้จริง โดยแบ่งออกเป็น การแปลให้ตรงตั้งแต่ระดับกลุ่มคำ ระดับประโยค ระดับกลุ่มประโยค ระดับของสถานการณ์ และระดับของสารที่จะสื่อ

3. แปลตรงตามอักษรโดยโครงสร้างภาษาทั้งสองเหมือนกันด้วย (transformation) เป็นการแปลที่เข้มงวดในแง่ความเหมือนของภาษาทั้งสองมากกว่าการแปลแบบตรงตัวอักษร คือ นอกจากจะต้องแปลตรงตามตัวอักษรแล้ว ยังต้องคำนึงถึงการรักษารูปแบบโครงสร้างของคำและของ

ประโยคให้ตรงตามแบบภาษาต้นฉบับด้วย

ตามทัศนะของ นิวมาร์ค (Newmark, 1981) รูปแบบของการแปลควรใช้วิธีการคาบเกี่ยวกัน โดยแปลทั้งในลักษณะที่มุ่งรักษาความหมายเดิมของต้นฉบับ และมุ่งผลตอบแทนในแง่ความเข้าใจของผู้อ่านงานแปลด้วย ดังนั้น การแปลจึงแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. การแปลเชิงอรรถศาสตร์ (semantic translation) เป็นวิธีการแปลที่เน้นในเรื่องของสำนวน วิธีเขียน ความหมาย รูปแบบ และความมุ่งหมายของตัวผู้เขียนต้นฉบับเป็นสำคัญ ถ่ายทอดเป็นภาษาแปลแบบคำต่อคำ วลีต่อวลี เป็นการแปลที่มีลักษณะตามกระบวนการความคิดเหมาะใช้ในงานแปลประเภทวรรณคดีเป็นส่วนมาก

2. การแปลเชิงสื่อสาร (communicative translation) ถือเป็นการแปลที่มุ่งเน้นด้านความเข้าใจ และปฏิกิริยาตอบสนองของผู้รับสารเพื่อสื่อสารให้ผู้อ่านฉบับแปลได้รับในสิ่งเดียวกันกับผู้อ่านต้นฉบับ การแปลในลักษณะนี้ผู้แปลสามารถเพิ่มรายละเอียดหรือเลือกใช้ภาษาที่ใกล้เคียงกับภาษาที่ใช้ในสังคมของผู้อ่านฉบับแปลได้ เหมาะใช้ทั้งในข้อเขียนที่มีลักษณะภาษาแบบธรรมดาและแบบเป็นทางการ เช่น ในงานแปลทางด้านข่าวสาร ข้อเขียนทางวิชาการ เทคโนโลยี จดหมายโต้ตอบ ประกาศ และโฆษณา ซึ่งงานแปลส่วนใหญ่มักใช้วิธีการแปลแบบนี้

แคทฟอร์ด (Catford, 1965) แบ่งการแปลออกเป็นหลายชนิดโดยอาศัยเกณฑ์ที่แตกต่างกัน เนื่องจากมีแนวความคิดตามแนวทางเชิงภาษาศาสตร์ว่า คำหรือข้อความในภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลจะมีความหมายเหมือนกันและสามารถที่จะทำหน้าที่แทนกันได้ เมื่ออยู่ในสถานการณ์เดียวกันเท่านั้น ดังนั้น การแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยให้มีความหมายในระดับที่เท่าเทียมกันจึงไม่ได้อยู่ที่การเลือกใช้คำได้ดีเท่านั้นยังควรวิเคราะห์สถานการณ์นั้น ๆ อีกด้วย ดังนั้น ชนิดของการแปลจึงมีหลายรูปแบบ ดังนี้

1. การแบ่งตามขอบเขตของเนื้อหา (extent) แยกออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 การแปลทั้งหมด (full translation) คือ การแปลที่ภาษาฉบับแปลสามารถแทนที่ภาษาต้นฉบับได้อย่างครบถ้วนตลอดเนื้อหา

1.2 การแปลเพียงบางส่วน (partial translation) คือ การแปลเพียงบางส่วนโดยละเนื้อหาบางส่วนในต้นฉบับที่แปลไม่ได้ทั้ง อันเนื่องมาจากผู้แปลไม่สามารถหาคำในภาษาฉบับแปลที่เทียบเท่าภาษาต้นฉบับได้เพราะขัดต่อลักษณะธรรมชาติของภาษาฉบับแปล เช่น การเรียกชื่อของแต่ละท้องถิ่น การแปลชื่อของสัตว์ประเภทต่าง ๆ เป็นต้น

2. การแบ่งตามระดับ (levels) ของภาษาที่ใช้ในงานแปล แยกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การแปลแบบสมบูรณ์ (total translation) คือ การที่ภาษาฉบับแปลสามารถที่จะแทนที่ภาษาต้นฉบับอย่างสมบูรณ์ในระดับของไวยากรณ์ และคำศัพท์ ส่วนในแง่ของระดับ

เสียงและตัวเขียนนั้นอาจเทียบเท่าต้นฉบับหรือไม่เทียบเท่าก็ได้

2.2 การแปลแบบจำกัด (restricted translation) คือ การแปลที่ภาษาฉบับแปลสามารถแทนที่ภาษาต้นฉบับได้เพียงระดับใดระดับหนึ่ง เพียงระดับเดียวเท่านั้น เช่น ในแง่ระบบเสียงหรือตัวเขียน ในระดับไวยากรณ์หรือคำศัพท์ เป็นต้น

3. การแบ่งตามระดับ (ranks) ของความหมายเทียบเคียงในการแปล (translation equivalence) เช่น เทียบเคียงกันในระดับคำ ระดับกลุ่มคำหรือระดับประโยค การแปลในระดับนี้ยังแยกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

3.1 การแปลเทียบเคียงระดับเดียว (rank-bound translation) คือ การแปลที่ระดับความหมายเทียบเคียงในการแปลเกิดขึ้นในระดับเดียว เช่น ระดับคำกับคำเท่านั้น

3.2 การแปลเทียบเคียงหลายระดับ (unbounded translation) คือ การแปลที่ระดับความหมายเทียบเคียงในการแปลมีหลายระดับเช่น ระดับกลุ่มคำ หรือระดับประโยค

เฉลิมศรี จันทสิงห์ (2528) แบ่งการแปลเป็น 3 ชนิดตามลักษณะวิธีการแปลดังนี้

1. การแปลแบบคำต่อคำ (word-for-word translation) คือ วิธีการแปลข้อความในภาษาที่หนึ่งมาเป็นข้อความในภาษาที่สองโดยการถ่ายทอดความหมายเป็นคำๆ ถ้าหากเปรียบเทียบการแปลลักษณะนี้กับการแปลตามเกณฑ์ของ แคทฟอร์ด (Catford, 1965) ก็จะอยู่ในประเภทที่ เรียกว่า การแปลเทียบเคียงระดับเดียว เซว จันทรเขตต์ (2528) ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าการแปลลักษณะนี้ถือว่าความหมายแต่ละคำของภาษาต้นฉบับเป็นสิ่งสำคัญมาก เพื่อให้ได้ความถูกต้องทั้งในด้านสาระ ข้อเท็จจริง การใช้ถ้อยคำและเพื่อจุดประสงค์ในการศึกษาค้นคว้า หรือการนำไปปฏิบัติ การแปลแบบนี้เหมาะกับ วิศวกร นักคำนวณ นักสถิติ หรือ นักวิทยาศาสตร์ เพื่อจะได้ทราบวิธีการทดลองแต่ละขั้นตอนหรือวิธีการใช้เครื่องมือบางชนิดอย่างถูกต้องชัดเจน

2. การแปลแบบรักษาความเดิมของต้นฉบับอย่างครบถ้วน (literal translation) หรือเรียกว่าการแปลตามตัวอักษร ซึ่งหมายถึงการแปลโดยพยายามรักษาความหมาย อันพหุลักษณะ และอรรถรสของข้อความในภาษาที่หนึ่งไว้ให้ได้มากที่สุด ซึ่งถือว่าเป็นการแปลในรูปแบบที่อยู่กึ่งกลางระหว่างการแปลแบบคำต่อคำและการแปลแบบเสรีหรือเอาความ คือ ใช้วิธีการแปลคำต่อคำแต่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างและการใช้คำบ้างเพื่อให้ตรงตามหลักของภาษาฉบับแปล

3. การแปลแบบเสรีหรือแบบเอาความ (free translation) หมายถึง การแปลแบบอิสระโดยใช้วิธีการจับความหมายหรือหาใจความสำคัญจากประโยคหรือย่อหน้า และอาจมีการเรียงตำแหน่งของคำ กลุ่มคำ หรือประโยคต่างไปจากข้อความในต้นฉบับเดิม การแปลในลักษณะนี้เปรียบได้กับการแปลเทียบเคียงหลายระดับของแคทฟอร์ด ซึ่งนิยมใช้ในงานสื่อสารมวลชน

ทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้รับสารต้องการความบันเทิง หรือได้รับข่าวสารข้อเท็จจริงในแง่ที่เกี่ยวกับใจความและสาระสำคัญว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม อย่างไร การแปลแบบเสรีนี้มุ่งเน้นความเข้าใจของผู้อ่านภาษาฉบับแปลเป็นสำคัญ

จากการแปลประเภทต่างๆดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การแปลมี 2 ชนิดคือ การแปลที่มุ่งรักษารูปแบบ คือการแปลแบบคำต่อคำหรือการแปลแบบตรงตัว และการแปลที่มุ่งรักษาความหมาย คือการแปลแบบเอาความ ซึ่งการแปลทั้ง 2 ชนิดนี้ถือเป็นแบบการแปลที่นิยม และยอมรับกันเป็นส่วนใหญ่ในปัจจุบัน เพราะเป็นการแปลที่เข้าใจชัดเจน นำไปปฏิบัติได้ ครอบคลุมเนื้อหาการแปลชนิดอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยฉบับนี้จึงยึดแนวทางการแปลทั้ง 2 ชนิดดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์ในการศึกษาเพื่อหากลวิธีในการแปลนามวลีภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ดังนี้คือ

1. การแปลแบบตรงตัว (literal translation) คือ การแปลที่พยายามรักษารูปแบบ (form) ของการเสนอความคิดของต้นฉบับไว้ในฉบับแปลให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ รูปแบบที่ว่านี้หมายถึง ระเบียบวิธีการเรียงคำ ระเบียบวิธีการจัดกลุ่มความหมายในวลี รวมถึงการใช้เครื่องหมายวรรคตอนต่าง ๆ ด้วย

2. การแปลแบบเอาความ (free translation) การแปลในลักษณะนี้ รูปแบบและการเรียงลำดับความคิดที่ผู้แปลใช้ในการถ่ายทอดภาษาอาจแตกต่างไปจากที่ใช้ในภาษาต้นฉบับโดยวลีใดที่กล่าวเป็นอันดับแรก ๆ ในต้นฉบับ อาจถูกจัดให้อยู่ในลำดับหลัง ๆ ในฉบับแปลก็ได้ การเปลี่ยนรูปแบบให้ต่างจากต้นฉบับนี้มีความมุ่งหมายอยู่ประการเดียวคือ เพื่อให้งานแปลนี้สามารถทำหน้าที่สื่อความหมายของต้นฉบับไปสู่ผู้อ่านได้อย่างแน่นอน ขจัดเหตุที่อาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดพลาด ถือว่าความหมายและความเข้าใจมีความสำคัญยิ่งกว่าอย่างอื่น

4. กลวิธีการแปล กลวิธีการแปล เป็นกระบวนการที่ผู้แปลถ่ายทอดความหมายของข้อเขียนในภาษาต้นฉบับให้เป็นข้อเขียนที่เท่าเทียมกันในภาษาฉบับแปล โดยเลือกใช้ถ้อยคำสำนวนให้เหมาะสมเพื่อรักษาความหมาย น้ำเสียง รูปแบบ และลีลาของข้อเขียนเดิมไว้ให้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านงานแปลได้รับอรรถรสเทียบเท่าอ่านภาษาต้นฉบับ มีผู้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับกลวิธีการแปลไว้หลายประการในลักษณะที่คล้ายกันดังนี้

เบเคอร์ (Baker, 1992, p. 27) ได้เสนอแนะวิธีกลวิธีการแปลหรือการถ่ายทอดความหมายเพื่อให้ภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลมีความหมายเท่าเทียมกันไว้ 9 ลักษณะ ซึ่งสามารถกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

1. การแปลตรงตามรูปแบบและเนื้อหาของภาษาต้นฉบับ เป็นการแปลโดยใช้ถ้อยคำหรือภาษาฉบับแปลที่เหมือนกันทั้งรูปแบบและความหมายตามที่อ้างถึงในภาษาต้นฉบับหากมีถ้อยคำหรือสำนวนในภาษาฉบับแปลที่เท่าเทียมกัน

ตัวอย่าง : *The book that is on the desk is mine.*

= หนังสือที่อยู่บนโต๊ะนั้น เป็นหนังสือของฉัน

(คัดจาก มงคล กุลประเสริฐ, 2538, หน้า 120)

2. การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างขึ้นเป็นที่รู้จักกันทั่วไป (translation by a more general word) หรือคำจ่ากลุ่ม (superordinate) ในภาษาฉบับแปลมาอ้างอิงแทนคำที่เป็นปัญหาในภาษาต้นฉบับ

ตัวอย่าง : *A jackdaw in that bush is very beautiful.*

= นกแจ๊คดอลในพุ่มไม้นั้น เป็นนกที่สวยงาม

(แปลโดยเพิ่มคำจ่ากลุ่ม คำว่า “นก” เพื่อให้ได้ความหมายชัดเจนขึ้น)

(คัดจาก ปรียา อุณรัตน์, 2531, หน้า 17)

3. การแปลโดยใช้ถ้อยคำหรือสำนวนที่แสดงความรู้สึกแบบเป็นกลาง ๆ คือ เลือกใช้คำทั่ว ๆ ไปที่สุภาพโดยมีความหมายใกล้เคียงภาษาต้นฉบับ (translation by a more neutral / less expressive word)

ตัวอย่าง : ... but immediately twenty images in that cubicle break into *horrible* grins.

= แต่ทันใดนั้นภาพทั้ง 20 ภาพ ในห้องเล็ก ๆ นั้น ก็กลับเป็นรอยยิ้มที่ น่าเกลียด ทันที

(คำว่า horrible แปลว่า น่าเกลียด น่ากลัว น่าสยดสยอง น่าขยะแขยง ในที่นี้เลือกแปลโดยใช้คำกลาง ๆ ว่า น่าเกลียด)

(คัดจาก ปรียา อุณรัตน์, 2531, หน้า 84)

4. การแปลโดยการแทนที่ทางวัฒนธรรม (translation by cultural substitution)

ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละสังคมมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การถ่ายทอดความหมายจึงทำได้โดยการแทนที่คำที่เป็นปัญหาในภาษาต้นฉบับด้วยถ้อยคำ หรือสำนวนที่มีความหมายในลักษณะที่ใกล้เคียงกันตามวัฒนธรรมในสังคมของผู้อ่านภาษาฉบับแปล

ตัวอย่าง : They made *a noise like a cat* in class today.

= พวกเขาส่งเสียงร้อง เจี๊วเจี๊ว เป็นนกรกระจอกแตกวังในห้องเรียนวันนี้

(คัดจาก สรวงสุดา สมสกุล, 2539, หน้า 202)

5. การแปลโดยวิธีการยืมคำศัพท์ หรือยืมสำนวนในภาษาต้นฉบับมาใช้ในภาษาฉบับแปลหรือที่เรียกว่าการทับศัพท์ ซึ่งในบางครั้งอาจเพิ่มเติมคำอธิบายด้วยก็ได้ (translation by using a loan word or loan word plus explanation)

ตัวอย่าง : As the waters recede and the *piranhas*' natural food supply is exhausted, they become particularly aggressive.

= เมื่อน้ำลดลงและอาหารธรรมชาติของปลาปริมาณหมดไป ปลาพวกนี้จะดูร้ายเป็นพิเศษ (คัดจาก ดวงฤดี กาญจนพันธ์, ม.ป.ป., หน้า 523)

6. การแปลโดยการถอดความแบบใช้ถ้อยคำ หรือสำนวนที่เกี่ยวข้องกับภาษาต้นฉบับ (translation by paraphrase using a related word) เมื่อความหมายของคำในภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปลเหมือนกัน แม้รูปแบบการใช้คำจะมีลักษณะแตกต่างกันก็สามารถนำมาใช้ในการแปลให้เท่าเทียมกันได้เพราะความหมายเป็นที่เข้าใจตรงกัน

ตัวอย่าง : The bike trip that we planned failed.

= การเดินทางท่องเที่ยวด้วยการขี่จักรยานที่พวกเราวางแผนไว้ประสบความล้มเหลว
(คัดจาก เสรี สมชอบ, 2542, หน้า 30)

7. การแปลโดยการถอดความแบบใช้ถ้อยคำ หรือสำนวนที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาต้นฉบับ (translation by paraphrase using unrelated words) ถ้าความหมายของคำในภาษาทั้งสองแตกต่างกัน ผู้แปลควรถอดความให้เป็นภาษาฉบับแปลโดยไม่ใช้คำที่เกี่ยวข้องกับภาษาต้นฉบับ หรืออาจใช้คำที่มีในต้นฉบับก็ได้แต่ต้องขยายความเพื่อให้ผู้อ่านฉบับแปลเข้าใจชัดเจน โดยเฉพาะคำที่มีความหมายซับซ้อน

ตัวอย่าง : Because gymnasts exercise regularly, they have supple bodies.

= เนื่องจากนักกายกรรมออกกำลังกายสม่ำเสมอจึงมีร่างกายที่ยืดหยุ่นกล้ามเนื้ออ่อนดัดง่าย

(คัดจาก กุลยา คัมภีรานนท์, 2537, หน้า 517)

8. การแปลโดยตัดละบางคำออกไป (translation by omission) หากความหมายและรูปแบบของสำนวนในภาษาต้นฉบับยากแก่การแปล ไม่สามารถหาถ้อยคำหรือสำนวนภาษาฉบับแปลที่มีความหมายเหมือนกับสำนวนในภาษาต้นฉบับได้ และข้อความนั้นซ้ำกัน ไม่ใช่สาระสำคัญของเนื้อหา ก็ควรตัดข้อความนั้นทิ้งไป

ตัวอย่าง : The baby harp seal is so appealing that pictures of its face have been used to launch an international outcry against the slaughter of seals.

= ภาพใบหน้าของลูกแมวน้ำดึงดูดความสนใจมากเสียจนถูกใช้เป็นการต่อต้านการฆ่าแมวน้ำ

(คัดจาก ดวงฤดี กาญจนพันธ์, ม.ป.ป., หน้า 519)

9. การแปลโดยการอธิบายความ (translation by illustration) หากว่าภาษาฉบับแปลไม่มีคำที่เทียบเคียงกับภาษาต้นฉบับ เช่น คำที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของสิ่งของ หรือกิจกรรมที่มีเฉพาะในแต่ละวัฒนธรรม เป็นต้น การถ่ายทอดความหมายในลักษณะอาจทำได้โดยใช้

ภาพเป็นสื่อแสดงเพื่อให้เข้าใจความหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น ในพจนานุกรมต่าง ๆ ส่วนใหญ่มักแปลชื่อสัตว์ประเภทต่าง ๆ ที่ไม่มีในประเทศไทยโดยใช้ภาพประกอบ

กลวิธีการแปลซึ่งใช้เป็นแนวทางแก้ปัญหาการแปลความจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยเพื่อช่วยให้ภาษาในฉบับแปลสามารถสื่อความหมายได้สมบูรณ์เท่าเทียมกับภาษาต้นฉบับ และมีความเป็นธรรมชาติตามลักษณะทางโครงสร้างภาษาฉบับแปล ตามแนวคิดของ สัญฉวี สายบัว (2533, หน้า 74) มี 8 ประการดังนี้

1. การแปลตรงตามภาษาต้นฉบับ คือ การที่ภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลมีถ้อยคำหรือสำนวนที่มีความหมายอ้างอิงถึงสิ่งเดียวกันทั้งในด้านรูปแบบและความหมาย
ตัวอย่าง : *Watching football on T.V. is boring.*

= *การดูฟุตบอลในทีวีนี้น่าเบื่อ*

(คัดจาก ปรียา อุรัตน, 2531, หน้า 28)

2. การแปลโดยการเติมคำอธิบาย เมื่อถ้อยคำสำนวนในภาษาต้นฉบับให้ความหมายอ้างอิงถึงสิ่งที่มีเฉพาะในสังคมภาษานั้น และถ้อยคำนี้เป็นหัวใจของเนื้อหาแต่ไม่มีในภาษาฉบับแปล ควรแปลโดยวิธีการเติมคำอธิบาย ซึ่งทำได้หลายรูปแบบ เช่น การใส่ข้อความเพิ่มในวงเล็บแทรกไว้หลังคำที่ต้องการอธิบาย หรือการใส่คำอธิบายไว้ท้ายหน้าในรูปของเชิงอรรถ และการเติมลักษณะนามข้างหน้าเพื่อให้ความหมายที่อ้างอิงถึงคำนั้นชัดเจน

ตัวอย่าง : *Liz Taylor, a beauty of all time, denied...*

= *ลิซ เทเลอร์ ผู้ได้ชื่อว่างามมาตลอดกาล ...*

(คัดจาก สัญฉวี สายบัว, 2533, หน้า 81)

3. การแปลโดยการเลือกใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้น แทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งที่มีเฉพาะกว่า ในกรณีที่คำในต้นฉบับอ้างอิงถึงสิ่งที่ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมของผู้อ่านงานแปล วิธีการแก้ปัญหาอีกวิธีหนึ่งที่ผู้แปลนิยมทำก็คือ การหาคำที่มีความหมายอ้างอิงถึงสิ่งของหรือกิจกรรมในระดับที่กว้างขึ้นและเป็นที่รู้จักมาใช้แทน

ตัวอย่าง : *That picture is the Sunthorn Pu of Thailand.*

= *รูปภาพนั้นคือสุนทรภู่วีเญกของเมืองไทย*

(คัดจาก จรรยา อินทร์อ๋อง, 2542, หน้า 33)

4. การแปลโดยการเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่าง ๆ ในภาษาอังกฤษมีการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มความคิด (ประโยคหรือวลี) ด้วยโครงสร้างที่ไม่มีในภาษาไทย ในกรณีเช่นนี้ วิธีแสดงความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มความคิดทำได้โดยการเพิ่มคำหรือสำนวนที่บอกความสัมพันธ์กัน เช่น การเติมคำเชื่อม เป็นต้น

ตัวอย่าง : The smell filled the kitchen. He knew *what it was at once*.

= เขา¹รู้ได้ทันที²ว่าเป็นกลิ่นอะไร

(เติมคำว่า “ว่า” เพื่อเป็นคำเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิด)

(คัดจาก พจนานุกรมไทย-อังกฤษ, 2525, หน้า 88)

5. การแปลโดยการตัดคำหรือสำนวนทิ้ง วิธีการละคำในภาษาต้นฉบับจะทำเมื่อคำหรือสำนวนในภาษาต้นฉบับอ้างถึงสิ่งที่ไม่มีในภาษาฉบับแปล และเป็นสิ่งที่ไม่ใช่ความหมายที่สำคัญนักของต้นฉบับ คำและสำนวนเหล่านั้นอาจถูกละไป ไม่ปรากฏในฉบับแปลได้ และเมื่อเป็นการพูดซ้ำหรือใช้คำสำนวนติดต่อกันเพื่อสื่อความหมายเพียงอย่างเดียว ก็อาจตัดคำหรือสำนวนที่ซ้ำออกจากฉบับแปลได้

ตัวอย่าง : *Thailand's Princess Chulabhorn deserved a break.*

= เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณวลัยลักษณ์สมควรที่จะทรงหยุดพักผ่อนบ้าง

(ละคำว่า Thailand's เนื่องจากเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปแล้วว่าเป็นฟ้าหญิงของประเทศไทย)

(คัดจาก เสงี่ยม จันทระ, 2528, หน้า 170)

6. การแปลโดยการปรับระดับระดับเสียงหรือการทับศัพท์ ซึ่งหลักสำคัญของการแปลในลักษณะนี้ก็คือ การใช้ตัวอักษรในภาษาฉบับแปลที่สามารถแทนเสียงที่ตรงหรือใกล้เคียงกับเสียงของคำในต้นฉบับ เช่น การปรับระดับเสียงในการถ่ายทอดชื่อคนหรือสถานที่ต่าง ๆ

ตัวอย่าง : *Alcohol* contains a substantial number of *calories* but no vital nutrients except water.

= แอลกอฮอล์มีแคลอรีจำนวนมากมาย แต่ไม่มีสารอาหารที่จำเป็นต่อร่างกายเลย ยกเว้นน้ำ

(คัดจาก ดวงฤดี กาญจนพันธ์, ม.ป.ป., หน้า 524)

7. การแปลโดยการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือในวลี ซึ่งหมายความว่ารวมถึงระเบียบวิธีการเสนอความคิดว่าความคิดใดควรมาก่อนมาหลัง

ตัวอย่าง : *An old green metal tank* is in that room.

= ถังโลหะเก่าสีเขียวอยู่ในห้องนั้น

(คัดจาก จรรยา อินทร์อ๋อง, 2542, หน้า 246)

8. การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ รวมถึงการเปลี่ยนวลีภาษาอังกฤษเป็นประโยคหรืออนุประโยคในภาษาไทยด้วย เมื่อไม่มีคำศัพท์เทียบเคียงในภาษาฉบับแปล ควรทำโดยใช้วลีหรือประโยคแทนคำเพื่อบอกลักษณะของสิ่งนั้นหรือกิจกรรมนั้น

ตัวอย่าง : She is *a go-getting woman*.

= เธอเป็นผู้หญิงที่ต้องการอะไรแล้วต้องเอาให้ได้

(คัดจาก วินิจ ธนวิทยาพล, 2538, หน้า 79)

นอกจากนี้ยังมีผู้เชี่ยวชาญด้านการแปล วินัย และดาร์เบลเนท (Vinay and Darbelnet, 1958 อ้างถึงใน หอมหวล ชื่นจิตร, 2527 หน้า 7) ซึ่งได้วิเคราะห์แนวคิดความหมายของภาษาจากบริบท (context) และสถานการณ์ (situation) โดยอธิบายกลวิธีในการแปลไว้ว่า เมื่อรูปประโยคหนึ่ง ๆ ไม่เพียงพอที่จะทำให้ความหมายกระจ่างชัดได้ ก็จำเป็นต้องอาศัยข้อความในบริบทที่กว้างกว่าเป็นตัวกำหนดความหมาย แล้วเลือกประโยคเทียบเคียงที่เหมาะสม และในกรณีที่ไม่ว่าจะตัดสินความหมายได้จากโครงสร้างประโยคหรือจากบริบทจะต้องพิจารณาจากสถานการณ์ที่ใช้ภาษานั้น แล้วแปลโดยหาสถานการณ์ที่เทียบเท่ากับสถานการณ์เดิมตามวัฒนธรรมของภาษาเป้าหมายมาแทนที่ กลวิธีการแปลในลักษณะนี้จะยึดความหมายจากบริบทและสถานการณ์เป็นสำคัญ แบ่งออกเป็น 7 แบบด้วยกันคือ

1. การทับศัพท์เป็นรูปแบบวิธีการแปลอย่างหนึ่งซึ่งมุ่งให้ผู้อ่านภาษาฉบับแปลได้

ผลสนองตอบ หรือได้ความหมายเหมือนที่ได้จากภาษาต้นฉบับ เหมาะกับการแปลชื่อเฉพาะ เช่น ชื่อคน ชื่อเมือง สถานที่ กิจกรรมและวัฒนธรรมบางอย่าง

ตัวอย่าง : Herbert Ponting, official photographer of the British Terra Nova Expedition, was focusing his camera on.....

= เฮอเบิร์ต พอนติง ช่างภาพของคณะสำรวจบริติช เทร์รา นีวา กำลังปรับโฟกัสกล้องของเขาไปที่.....

(คัดจาก ปรียา อุณรัตน์, 2531, หน้า 70)

2. การยืมสำนวน เป็นวิธีการแปลโดยการถ่ายทอดความหมายตรงตามโครงสร้างของรูปประโยคในภาษาต้นฉบับทั้งหมด

ตัวอย่าง : We gave a ticket to every person in the crowd.

= เราแจกตั๋วให้แก่ทุกคนที่มาดูกันอยู่คนละหนึ่งใบ

(คัดจาก เฉลิมศรี จันทสิงห์, 2528, หน้า 47)

3. การแปลตรงตัว เป็นการแปลตรงเรียงตามคำในภาษาต้นฉบับ ซึ่งจะสามารถแปลได้ดีหากว่าทั้งสองภาษามีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ตัวอย่าง : He likes exercising in the evening after work.

= เขาชอบการออกกำลังกายในตอนเย็นหลังเลิกงาน

(คัดจาก เซว จันทเขตต์, 2528, หน้า 59)

The book that I like most is on the corner.

= หนังสือเล่มที่ฉันชอบมากที่สุดวางอยู่ตรงมุมนั้น

(คัดจาก เสรี สมชอบ, 2542, หน้า 37)

4. การถ่ายทอด (transposition) คือ การเปลี่ยนโครงสร้างทางไวยากรณ์จากภาษาต้นฉบับเป็นโครงสร้างใหม่ในภาษาฉบับแปลโดยไม่เปลี่ยนความหมาย

ตัวอย่าง : Please excuse *my interrupting you*.

= ขอโทษที่ผมมาขัดจังหวะคุณ

(เปลี่ยนโครงสร้างจากคำนามเป็นประโยค)

(คัดจาก สรรพสุตา สมสกุล, 2539, หน้า 228)

5. การปรับ (modulation) คือ การปรับความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในรูปประโยคของภาษาฉบับแปลใหม่ อาจปรับทั้งหมดหรือเลือกปรับก็ได้ โดยคำนึงถึงโครงสร้างตามแบบฉบับภาษาแปลเป็นสำคัญ

ตัวอย่าง : I think there's *some paper in that drawer*.

= ฉันคิดว่าในลิ้นชักนั้นคงมีกระดาษอยู่บ้าง

(คัดจาก เฉลิมศรี จันทสิงห์, 2528, หน้า 60)

6. การเทียบเคียงด้านความหมาย (text equivalence) คือ การใช้ถ้อยคำหรือสำนวนที่ให้ความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันในสองภาษา

ตัวอย่าง : *The overloaded lorry, swaying dangerously from side to side, had just.....*

= รถบรรทุกที่ทุกน้ำหนักเกินอัตราสายไปมาอย่างน่ากลัว

(คัดจาก สรรพสุตา สมสกุล, 2539, หน้า 232)

7. การแปลง (adaptation) จำเป็นต้องทำเมื่อภาษาฉบับแปลไม่มีสถานการณ์ที่จะใช้สำนวนภาษานั้น

ตัวอย่าง : *Would the people in front kindly be seated?*

= ผู้ที่ยืนอยู่หน้าเวที กรุณานั่งลงหน่อยครับ

(คัดจาก เฉลิมศรี จันทสิงห์, 2528, หน้า 94)

ตัวอย่าง : *We are not doing him a favour by serving him.*

= การบริการของเรามีได้ทำให้เขาชอบใจเลย

(คัดจาก วรรณารถ วิมลเฉลา, 2537, หน้า 17)

กลวิธีการแปลโดยอาศัยหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้เสนอข้างต้น นำมาใช้เป็นกรอบแนวทางในการศึกษาการแปลนามวลีในข้อเขียนประเภทวรรณกรรมจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย เพื่อมุ่งถ่ายทอดความหมายให้ภาษาฉบับแปลมีความเท่าเทียมกับภาษาต้นฉบับ ซึ่งสามารถสรุป

รวมได้ว่า กลวิธีการแปลแบ่งเป็น 4 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ การแปลตรงตัว การปรับคำแปล การเพิ่มคำแปล และการละไม่แปล โดยยึดถือว่าการแปลตรงตามรูปแบบของเนื้อหาในภาษาต้นฉบับ การปรับระดับเสียง และการยืมคำในภาษาต้นฉบับมาใช้ เรียกว่า การแปลตรงตัว ส่วนการแปลโดยใช้การแทนที่ทางวัฒนธรรม การถอดความ การเปลี่ยนโครงสร้างทางไวยากรณ์ ถือเป็นการปรับคำแปล ส่วนกลวิธีการแปลโดย การเติมคำอธิบายในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแทรกคำอธิบายไว้ในวงเล็บหรือในรูปของเชิงอรรถ รวมทั้งการใช้คำจากกลุ่ม เรียกว่า การเพิ่มคำแปล และการแปลโดยตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป เรียกว่า การละไม่แปล ดังนั้น เกณฑ์ในการวิเคราะห์กลวิธีการแปลในงานวิจัยฉบับนี้จึงแบ่งเป็น 4 แบบดังกล่าวข้างต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปล

ในปัจจุบันนี้ การแปลความภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยมีบทบาทสำคัญเพิ่มมากขึ้นในทุกวงการ ทั้งนี้เพราะวิทยาการในด้านต่าง ๆ ล้วนใช้ภาษาอังกฤษเป็นสำคัญ ดังนั้น จึงมีผู้ศึกษาทำการวิจัยเกี่ยวกับการแปลในหลากหลายแนวความคิดต่าง ๆ กัน เช่น งานวิจัยเกี่ยวกับการถ่ายทอดลักษณะภาษาอังกฤษในนวนิยายแปลภาษาไทย การศึกษาปัญหาในการแปลความภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในงานทางด้านบันเทิงคดีประเภทวรรณกรรม เรื่องสั้นหรือนวนิยาย รวมทั้งการศึกษางานแปลทางด้านสารคดี อันได้แก่การแปลข่าว บทความ หรือตำรา เป็นต้น นอกเหนือจากนี้ยังมีการศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการแปลโดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ อีกด้วย ในที่นี้จะสรุปแบ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลออกเป็น 2 ลักษณะ คือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีในการแปล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในการแปล โดยแยกอธิบายตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการแปล มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการแปลความจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยไว้หลากหลายลักษณะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.1 การแปลนวนิยายภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย นิยมใช้กลวิธีการแปลทั้งแบบตรงตัวและแบบเอาความ ดังนั้น การถ่ายทอดลักษณะภาษาอังกฤษในนวนิยายแปลภาษาไทยของ ขนิษฐา ดวงพิสดรา (2534) จึงสะท้อนให้เห็นลักษณะโครงสร้างภาษาไทยบางประการที่แตกต่างจากโครงสร้างภาษาไทยโดยทั่วไป ทั้งนี้เพราะโครงสร้างภาษาอังกฤษและโครงสร้างภาษาไทยมีความแตกต่างกัน การใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัวจึงทำให้ข้อเขียนฉบับแปลขาดความเป็นธรรมชาติ เช่น การแปล infinitive phrase ด้วยคำบ่งเวลา “จะ” หรือการแปล participial phrase ด้วยหน่วยกริยาสำคัญ รวมถึงการแปล prepositional phrase ด้วยคำเชื่อมในลักษณะเดียวกันกับภาษาอังกฤษ เป็นต้น

1.2 กลวิธีการแปลข่าวต่างประเทศ นิยมใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัวมากกว่าการ

แปลแบบเอาความ เช่น งานวิจัยเรื่องลักษณะภาษาไทยในงานแปลข่าวต่างประเทศ ของ อาริรัตน์ คุณดี (2533) ซึ่งอาศัยข้อมูลจากบทความเชิงวิชาการและข่าวต่างประเทศ ในงานวิจัยนี้ พบว่า ภาษาไทยที่แปลมาจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ มีลักษณะการเรียบเรียงความคิดและคำพูดที่เปลี่ยนแปลงไปจากภาษาไทยที่ใช้ทั่วไป คือใช้วิธีการแปลตรงตามโครงสร้างแบบภาษาต้นฉบับ เช่นเดียวกับการแปลงานทางวิชาการ ในงานวิจัยของ นันทวัน ผลฉาย (2532) ซึ่งได้ศึกษาวิเคราะห์การแปลในระดับข้อความจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยที่ใช้ในงานแปลทางด้านวิชาการ พบว่า ภาษาอังกฤษมีอิทธิพลต่อกระบวนการแปลความมาก ทำให้ผู้แปลต้องปรับและเปลี่ยนแปลงรูปประโยคภาษาไทยไปตามรูปแบบภาษาในต้นฉบับ ทั้งนี้เนื่องจากการแปลงานทางวิชาการส่วนใหญ่จะแปลแบบตรงตัว

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในการแปล งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในการแปลความจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยส่วนใหญ่เกิดขึ้นเนื่องจากความแตกต่างทางด้านโครงสร้างของภาษา ดังปรากฏในงานวิจัยต่อไปนี้

2.1 ปัญหาการแปลความภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยส่วนใหญ่ เกิดจากลักษณะทางโครงสร้างภาษาที่แตกต่างกัน จากผลงานวิจัยของ วิไลวรรณ ขนิษฐานนท์ (2526) สรุปได้ว่า ภาษาอังกฤษมีลักษณะทางภาษาที่แตกต่างจากภาษาไทยโดยสิ้นเชิงหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการเรียงคำ และการผูกประโยค จนทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของภาษาไทยที่แปลมาจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ และเป็นปัญหาในการแปลความเป็นภาษาไทย เช่น การแปลคำนามที่มีส่วนขยายยาว ๆ ทั้งคำนามที่ทำหน้าที่ประธานและกรรมของประโยค การแปลวิเศษณ์วลี และการเลือกใช้คำบุพบทหน้าคำนาม เป็นต้น

2.2 ปัญหาในการแปลประโยคกรรมจาก จากงานวิจัยเรื่อง การแปลโครงสร้างประโยคกรรมจาก ของ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธ์ (2533) ซึ่งกล่าวว่า โครงสร้างภาษาอังกฤษมีอิทธิพลต่อการแปลประโยคกรรมจากในภาษาไทยเป็นอย่างมาก เพราะผู้แปลถ่ายทอดความหมายโดยคำนึงถึงความเทียบเคียงในด้านรูปแบบโครงสร้างมาก จนทำให้ภาษาไทยที่แปลมาจากภาษาอังกฤษมีรูปแบบประโยคกรรมเพิ่มขึ้นเป็น 9 รูปแบบ ทั้งยังมีปริมาณการใช้เพิ่มขึ้นถึง 6 เท่าอีกด้วย เมื่อแปลความเป็นภาษาไทยแล้ว จึงเกิดปัญหาเพราะภาษาดั้งเดิมแปลไม่มีความเป็นธรรมชาติตามแบบฉบับของตน เนื่องจากภาษาไทยมีโครงสร้างประโยคกรรมจากที่แตกต่างจากภาษาอังกฤษ

2.3 หัวข้อที่เป็นปัญหาในการแปลข้อความจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยมีหลายประการจากผลงานวิจัยของ ขนิษฐา ดวงพัสดรา (2534) พบว่า ปัญหาในการแปลความภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ประกอบด้วยหัวข้อดังนี้ คือ การเรียงลำดับคำในประโยค การแปลประโยคความซ้อน การใช้คำขยายคำนามและคำกริยา การแปลหน่วยนามรูปพหูพจน์ การถ่ายทอด

ลักษณะประโยคกรรมวาจก การเปลื่อนามวลีที่ขึ้นต้นด้วย 'that' เมื่อทำหน้าที่เป็นประธานและกรรมของประโยคและรวมถึงการแปล infinitive phrase และ participial phrase ด้วยปัญหาในการแปลเรื่องที่กล่าวมานี้ทำให้ภาษาฉบับแปลมีการใช้ส่วนขยายยาว ๆ มีการใช้คำเชื่อม คำบุพบท คำสันธานเพิ่มมากขึ้น และมีโครงสร้างนามวลีและประโยคที่ซับซ้อนขึ้นทำให้เข้าใจความไม่ชัดเจนและสำนวนภาษาฉบับแปลไม่สอดคล้องแบบสำนวนภาษาไทยทั่วไป

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการแปลและปัญหาในการแปลที่เสนอดังกล่าวข้างต้นทำให้เข้าใจลักษณะโครงสร้างภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล รวมถึงลักษณะการถ่ายทอดความหมายจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น สามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางพื้นฐานประกอบการวิเคราะห์กลวิธีการเปลื่อนามวลีจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยต่อไป